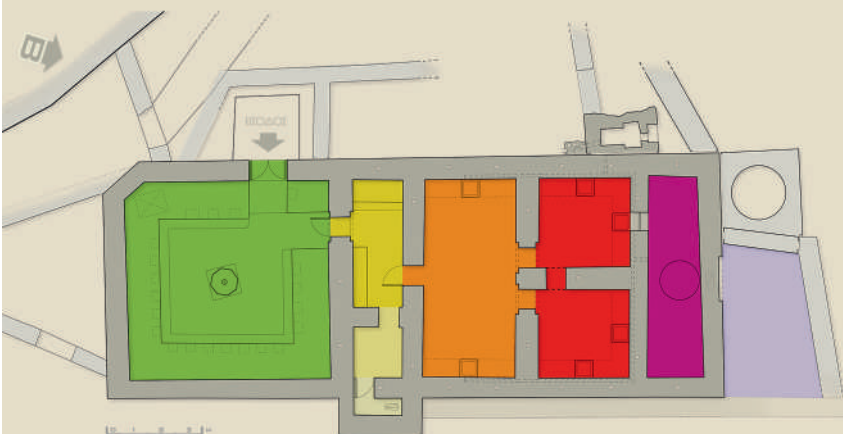

ψυχρός χώρος (soyunmalık)	ομαδικός θερμός χώρος (sıcaklık)
χλιαρός χώρος (soğukluk)	ατομικός θερμός χώρος (halvet)
βοηθητικός χώρος	δεξαμενή νερού (hazna)
αποχωρητήριο (tuvalet)	χώρος τροφοδοσίας εστίας

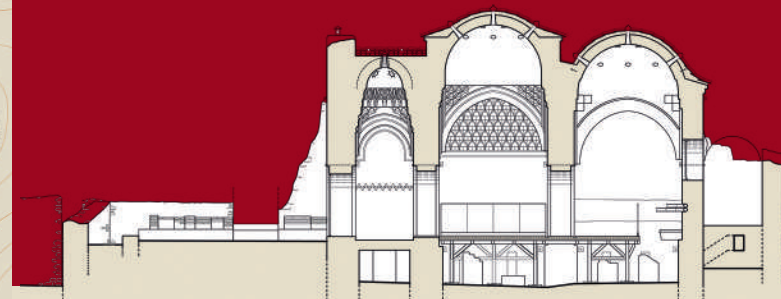
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας - Θράκης 2007-2013

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού
Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής & Αγίου Όρους

ΣΙΔΗΡΟΚΑΥΣΙΑ Οθωμανικό Λουτρό

Ταχυδρομική διεύθυνση:
Πολυτεχνείου 12
Πολύγυρος 63100

Τηλεφωνική επικοινωνία:
2310285163, 2371022060

Fax:
2310251892, 2371022060

efachagor@culture.gr

Επιμέλεια:
Ι. Κανονίδης, Αικ. Τσανανά
Στ. Γαλάνης, Α. Γουματιανός
Αν. Καπανδρίτη

Κείμενα - Σχέδια:
Στ. Γαλάνης, Αν. Καπανδρίτη
Α. Γουματιανός, Ι. Μούρτος
Κ. Δρόσου

Φωτογραφίες:
Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων
Χαλκιδικής & Αγίου Όρους

Καλλιτεχνική επιμέλεια:
Lacrimosa Design

Πολύγυρος 2015

Σιδηροκαύσια: Ιστορία – Τόπος

Η οθωμανική πόλη των Σιδηροκαυσίων αναπτύχθηκε την περίοδο μεταξύ 15^{ου} και 17^{ου} αιώνα στα δυτικά του οικισμού των σημερινών Σταγείρων Χαλκιδικής. Στην περιοχή υπήρχε σημαντική μεταλλευτική δραστηριότητα ήδη από τους βυζαντινούς χρόνους. Η αλματώδης ανάπτυξη της πόλης συντελέστηκε κατά τους πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας, όταν η οθωμανική διοίκηση επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα κοιτάσματα αργύρου των Σιδηροκαυσίων. Με το όνομα *Siderokapsa* ή *Sidrekaissi* αποτέλεσε έδρα του ομώνυμου *nahiyesi* (επαρχίας), το σημαντικότερο αστικό κέντρο της Χαλκιδικής, όπως φανερώνει η λειτουργία νομισματοκοπείου και η μεγάλη έκταση των σωζόμενων ερειπίων. Στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, λόγω της πτώσης της παραγωγής των μεταλλείων, η πόλη παρακμάζει. Η ολοκληρωτική καταστροφή και εγκατάλειψη επέρχεται με τον «χαλασμό» της Χαλκιδικής κατά την Επανάσταση του 1821.

Ένα από τα δημόσια κτίσματα της πόλης, που διατηρήθηκε σε αρκετά καλή κατάσταση, είναι το οθωμανικό λουτρό. Ιδρύθηκε πιθανώς από τον Ισάκ Πασά, μεγάλο βεζίρη και αργότερα βαλή της Θεσσαλονίκης, πριν το 1487, και αποτελούσε πρόσοδο για τη λειτουργία του Αλατζά Ιμαρέτ στη Θεσσαλονίκη, που ανήγειρε ο ίδιος. Δίπλα του αποκαλύφθηκε τζαμί και στα νοτιοδυτικά η λιθόστρωτη οδός (*kaldırım*), που συνδέει τα δύο κτίρια με τον υπόλοιπο οικισμό.

Θόλος της χλιαρής ζώνης.

Ομαδικός θερμός χώρος.

Το Οθωμανικό Λουτρό – Εργασίες Αποκατάστασης

Το λουτρό αποτελείται από τρία λειτουργικά διαμερίσματα σε σειρά: στα νότια ο τετράγωνος ψυχρός χώρος υποδοχής-αποδυτήρια (*soyunmalık*), στη συνέχεια η επιμήκης χλιαρή ζώνη (*soğukluk*) και τέλος ο ευρύτερος θερμός χώρος (*sıcaklık*) με δύο τετράγωνα ιδιαίτερα διαμερίσματα (*halvet*). Στη βόρεια πλευρά βρίσκεται δεξαμενή (*hazna*), όπου θερμαινόταν το νερό μέσω καζανιού ενσωματωμένου στο πάτωμα. Για τη θέρμανση των χώρων διοχετεύονταν κάτω από τα δάπεδα καπνός από την εστία μέσω συστήματος υποκαύστων. Στον χλιαρό και στον θερμό χώρο οι τοικοποιίες έφεραν δίχρωμα επιχρίσματα με σειρά σχηματοποιημένων διακοσμητικών ανθεμίων. Οι θόλοι διακοσμούνταν με ανάγλυφους σταλακτίτες και αστερόσχημα ανοίγματα για τον φωτισμό.

Οι εργασίες αποκατάστασης του λουτρού υλοποιήθηκαν από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Μακεδονία - Θράκη, 2007 - 2013». Το λουτρό αποκαταστάθηκε ως κλειστό κέλυφος με εξαίρεση τον ψυχρό χώρο και τη δεξαμενή νερού. Στις τοικοποιίες του λουτρού έγιναν στερεώσεις και ανακτήσεις. Στον ψυχρό χώρο εντοπίστηκε η είσοδος, το λιθόστρωτο δάπεδο με μαρμαρίνη βάση σιντριβανιού και τα περιμετρικά έδρανα με κόγχες για τα προσωπικά αντικείμενα των λουομένων. Στους θερμούς χώρους ανακατασκευάστηκαν οι θόλοι και τοποθετήθηκε ανεξάρτητο μεταλλικό πάτωμα με ενδοδαπέδια θέρμανση. Έγινε συντήρηση - αισθητική αποκατάσταση του εσωτερικού διακόσμου και ανάδειξη των υποκαύστων και του δικτύου διανομής θερμού - ψυχρού νερού. Τέλος, στερεώθηκαν και αποκαταστάθηκαν οι αναλημματικοί τοίχοι του περιβάλλοντα χώρου.

Το λουτρό πριν την έναρξη των εργασιών αποκατάστασης.

Τα ερείπια της δεξαμενής νερού και του χώρου τροφοδοσίας, στη βόρεια όψη του λουτρού.